

Bulvės – svarbiausias žydų mitybos elementas

Vargingiausi žydai stengdavosi uždirbti tiek, kad užtektų bent jau 1 pūdui¹ bulvių. Kad galėtų išgyventi žiemą, šešių ar septynių narių šeimai (kuri prieš kelis dešimtmečius nebuvo laikoma didele šeima) reikėdavo 75–100 pūdų bulvių. Kiekviename žydų name buvo rūsys, kuriame buvo laikomos bulvės. Su 74 pūdais bulvių net vargingiausias žydas galėjo nebijoti artėjančios žiemos ir tos situacijos, jei, neduok Dieve, pritrūktų duonos.

Daugeliu atvejų neturtingi žydai gebėdavo išgyventi žiemą misdami bulvėmis ir raugintais kopūstais; duona buvo retos vaišės. Taigidaugumai Lietuvos žydų pavykdavo pasiruošti žiemai, jei pasirūpindavo bulvių, kelis pūdus morkų, burokų, ropių, svogūnų ir kitų daržovių. O šiek tiek užsidirbti pinigų reikėdavo duonai. Turint vaisingą ožką ar karvę, buvo galima tikėtis turėti pieno švato ar teveto mėnesiais². Su Dievo pagalba, jei veršelis galėjo būti suvartojamas pačios šeimos, ant stalo būdavo mėsos, kuri tapdavo tikru džiaugsmo šaltiniu.

Dėl nuolatinės bulvių dietos vaikai susirgdavo rachitu, kuris būdavo vadinamas „angliška liga“, tačiau jų skaičius nebuvo didelis. Du svarbiausi, natūraliai prieinami mitybos elementai – ruginė duona ir rauginti kopūstai – padėdavo užkirsti kelią daugeliui ligų.

Virtos ar keptos bulvės būdavo valgomos su silke, kuri taip pat puikiai tiko prie duonos. Lietuvoje silkė buvo nacionalinis patiekalas. Ji buvo valgoma žalia, „tiesiai iš statinės“, nulupus ploną odele; kartais būdavo pašalinami tik žvynai. Kai kurie žmonės marinuodavo bulves silkių sūryme, laikydami tai didžiausiu delikatesu. Silkė taip pat buvo kepama, verdama saldžiame ar saldžiarūgščiame padaže, kepinama arba supjaustoma su svogūnais ir pan. Daugelis šeimų darbo dienomis valgydavo tik bulves, rūgštynių sriubą, juodą ruginę duoną ir silkę.

Ištrauka iš knygos: Hirsz Abramowicz. *Prarasto pasaulio portretai: Rytų Europos žydų prisiminimai prieš II pasaulinį karą* / red. Dina Abramowicz ir Jeffrey Shandler, vert. Eva Zeitlin Dobkin. Detroitas: Veino universitetas bendradarbiaujant su YIVO institutu, 1999), p. 104.

¹ 1 pūdas – 16,3807 kilogramo.

² Žydų kalendoriaus žiemos mėnesiai, atitinkantys gruodžio–vasario laikotarpį.